

Resultaten LSB-tellingen 2004 in Twente

Het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB) van SOVON kent twee gedeelten, nl. de kolonievogels en de zeldzame broedvogels.

Kolonievogels

Aalscholver

Twente kent slechts één kolonie nl. die bij het Lonnekermeer. De kolonie bestaat sinds 1999 en telde dit jaar drie nesten. De kolonie wordt jaarlijks door Harrie de Jong geteld.

2002	2003	2004
3 nesten	2 nesten	3 nesten

Blauwe Reiger

Dit jaar zijn twee nieuwe kolonies gemeld. Deze liggen bij Buurse en bij Enschede. De grote kolonie in het Breeriet bij Delden neemt langzaam in aantal af. De beide kolonies bij Weerselo liggen zo dicht bij elkaar, dat ze voortaan als één kolonie verder gaan.

Naam kolonie	2002	2003	2004	tellers
Begraafplaats Almelo	15	16	13	W. Nijkamp
Bellinckhofweg, Weerselo		5	6	Wim Wijering
Schapendijk, Wierden	13	15	13	Ben Nijeboer
Breeriet, Delden	59	51	50	Jan Meijerink
Lonnekermeer, Hengelo	14	8	11	Harry de Jong
Singraven, Denekamp	35	30	28	Harm Meek
Weldam, Goor	12	9	14	Henri Bouwmeester
Groot Boerman, Markvelde	7	5	6	Eli Nauta
Witte Veen		11	9	Erik Foekens
Waterwingebied, Enschede			4	Piet Kokke
Buurserbeek, Buurse			6	Rob Meulenbroek
Totaal	155	150	160	

Zwartkopmeeuw

De Zwartkopmeeuw heeft in de periode 1996 t/m 1999 gebroed in de Engbertsdijksvenen, het Wierdense Veld, de Domelaar en in het Haaksbergerveen. In 2003 werden door Mark Zekhuis twee paren ontdekt in het Elsenerveld bij Rijssen en in 2004 één paar.

Kokmeeuw

Het Westerveen, Wierdense Veld en het Notterveen zijn geteld door Albert Derks, maar daar werden geen broedende Kokmeeuwen aangetroffen. De kolonie in het Elsenerveld kon het enorme aantal van 2500 paren handhaven.

Naam kolonie	2002	2003	2004	tellers
Engbertsdijksvenen	505	297	395	Peter v.d. Akker
Elsenerveld	600	2500	2500	Robert Ekkelkamp/Ben Nijeboer
Haaksbergerveen	45	40	37	Roy Dear

Kleine Mantelmeeuw

Voor het eerst in Twente werd een succesvol broedgeval van een paar Kleine Mantelmeeuwen in de kokmeeuwenkolonie in het Elsenerveld geconstateerd. De waarnemer was Robert Ekkelkamp.

Oeverzwaluw

Dit jaar werden er vijf kolonies gemeld.

Naam kolonie	2002	2003	2004	tellers
--------------	------	------	------	---------

Put van Roelofs, Kloosterhaar	0	29	0	Han Bouwman
Engbertsdijksvenen	25	3	0	Richard Gerritsen/Hans v.d. Berg
Leemslagenplas, Almelo	56	23	0	Laurents ten Voorde
Lutterzand			4	Rudi Lanjouw
Oelemars, Losser	43	121	148	Ben Hulsebos
Dinkel, Losser	2	0	0	Sander Wansing
Domelaar, Markelo	135	80	20	Peter v.d. Akker
Rutbekerveld, Enschede	15	80	70	Gerrit Wesseloo
Balderhaar, Kloosterhaar			30	Richard Gerritsen
Totaal	276	336	272	

De kolonie bij de Oelemars in Losser heeft in 2003 via de inspanningen van IVN-Losser en de Gemeente Losser een permanente betonnen kunstwand met 240 nestopeningen gekregen, waarvan in het eerste jaar 121 en in het tweede jaar 148 nesten werden bewoond. Sommige gaten in de betonwand hadden dit jaar zelfs twee nestopeningen.

Huiszwaluw

Sinds enkele jaren is door SOVON de Huiszwaluw toegevoegd aan de lijst van kolonievogels. Geleidelijk werd het werk van Herman Leys die sedert 1989 deze soort coördineerde overgenomen. In Twente wordt het gehele noordoostelijke deel met o.a. Geesteren, Vasse, Mander, Lattrop, Tilligte, Agelo, Ootmarsum, Denekamp, Saasveld, Weerselo, Oldenzaal, De Lutte, Overdinkel en Losser door de Weidevogelgroep Weerselo en gedeeltelijk door IVN-Losser geteld. Dit betreft een gigantisch groot gebied met honderden kolonies. De coördinatie is in handen van Gerard Boerrigter in Agelo.

In de volgende tabel zijn de kolonies per gebied gegroepeerd. Het lijkt er op dat de aantallen stabiliseren of zelfs iets toenemen in de afgelopen twee jaren, alhoewel er plaatselijk grote verschillen zijn.

Naam gebied	2002	2003	2004	tellers
Noordoost-Twente	1601	1841	1753	Weidevogelver. Weerselo/IVN-Losser
Zuidwest-Enschede	18	34	53	Jan Stufken
Glanerbrug			22	Erik Foekens
Daarle	47	41	40	G. Niessink
Diepenheim	82		97	Eli Nauta

Roek

Van deze soort zijn tientallen kolonies in Twente, die zich bovendien ook nog wel eens verplaatsen, meestal door verstoring door menselijk ingrijpen. Om enigszins een overzicht te geven zijn de kolonies per stad of dorp gebundeld.

In Almelo en Wierden zijn de vele kleine kolonies gebundeld tot gebiedskolonies, waarbij Almelo in drie gebieden en Wierden in vier gebieden is opgedeeld.

Het aantal Roeken is in 2003 in zijn totaliteit enigszins toegenomen. Wierden, Enter en Markelo raakten een aantal Roeken kwijt, terwijl de overige gemeenten een groei lieten zien.

In 2004 zijn de aantallen echter behoorlijk gekelderd. Uitgezonderd Wierden lieten alle andere plaatsen een sterke afname zien.

De tellers in Wierden en Almelo waren Albert Derks, Hans v.d. Berg, Henk v.d. Aa en Boudewijn Heuseveldt. Enter is geteld door Albert Derks. In Losser en Overdinkel telden Leo Hassing, Ben Hulsebos, Jan Wolters, Peter Steffens, Bennie Egberink en Sander Wansing. In Hengelo was dat Piet Kokke. In Enschede telden Ben Hulsebos, Bé van Kuik, Piet Kokke, Gerrit Wesseloo en Aldert Schenk. In Lonneker was René Wijering actief en in Haaksbergen en St.-Isidorushoeve Harry Konniger. In Markelo heeft Henri Bouwmeester de kolonie geteld.

Naam gebied	2002	2003	2004
Wierden	553	448	526
Almelo	996	1055	824
Enter	6	0	0
Losser	204	222	145
Hengelo	42	75	54

Enschede	469	480	339
Lonneker	25	12	4
Haaksbergen	306	353	269
St.-Isidorushoeve	46	52	43
Overdinkel	5	6	4
Markelo	13	3	1
Totaal	2665	2706	2209

Zeldzame broedvogels

Van de meeste soorten is het beeld voor Twente vrijwel compleet, al zullen niet alle Kleine Plevieren, IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten en Europese Kanaries ontdekt zijn. Dit jaar zijn er geen meldingen van Bruine Kiekendief, Slechtvalk, Kwartelkoning, Draaihals, Kramsvogel en Raaf als territoriumhouder of broedvogel geweest. Deze soorten hebben in het recente verleden nog wel in Twente een territorium gehad of hebben daadwerkelijk gebroed.

Geoorde Fuut

Het bolwerk van deze soort bevindt zich voor Twente in de Engbertsdijksvenen met 15 broedparen. Door de aanwezigheid van een grote kokmeeuwenkolonie in het Elsenerveld vestigden zich daar drie paartjes. In beide gebieden zijn paartjes met juveniele vogels gezien.

Roerdomp

Langs de Dinkel bij De Lutte werd een exemplaar binnen de datumgrenzen gezien. In de Engbertsdijksvenen liet een Roerdomp zich binnen de datumgrenzen horen.

Ooievaar

Een broedgeval (voor het elfde jaar op rij) op de bekende locatie bij Losser. Dirk en Artemis kregen drie jongen, die allemaal zijn uitgevlogen.

Brandgans

Geen berichten uit de Engbertsdijksvenen dit keer. Wel twee paar broedend op de Oelemars, Losser. De eieren zijn daar gepredeerd. Bij het Smalenbroek, Enschede heeft een paar succesvol gebroed.

Witoogeend

Twee territoria in de Engbertsdijksvenen net buiten de datumgrenzen. Het mannetje en het vrouwtje zijn nooit samen gezien, maar zaten steeds op twee verschillende vennen op 200 m afstand van elkaar. Het mannetje was gepaard met een mannetje Kuifeend (evenals in 2002 en 2003) en het vrouwtje met een mannetje Tafeleend. Af en toe werd nog een derde Witoogeend gesignaleerd.

Krooneend

Op Het Rutbeek bij Enschede verblijft al jarenlang een (tam) mannetje Krooneend.

Porseleinhoen

Het Haaksbergerveen telde twee territoria en in de Engbertsdijksvenen werd één roepende vogel opgespoord.

Kleine Plevier

In 2004 waren er in totaal 14 territoria.

twee territoria: Oelemars (Losser), het Rutbekerveld (Enschede), retentie Woolde (Hengelo), Haaksbergerveen (Haaksbergen).

een territorium: Roombeek (Enschede), Industrierrein Hengelo, Ecoduct Elsenerveld (Rijssen), Leemslagenplas (Almelo), retentie Schutteveld (Rijssen) en Europaweg (Hengelo).

Middelste Bonte Specht

Deze zeldzame spechtensoort heeft zich vanuit Duitsland naar het westen uitgebreid en heeft zich als broedvogel weer opnieuw gevestigd in Twente. De laatste broedgevallen stammen echter uit de periode eind vijftiger- begin zestigerjaren. Op het landgoed Eggheria bij Oldenzaal is een broedgeval met drie jongen vastgesteld. In de directe omgeving werd zelfs een tweede paar gezien, maar de waarnemingen daarvan vallen net buiten de datumgrenzen en leveren geen geldig territorium op. Op het moment van schrijven van dit artikel zijn er inmiddels 12 locaties bekend waar zich Middelste Bonte Spechten ophouden. Nu nog de datumgrens afwachten en van het gebied een telgebied maken. De tellers en de vergunningen zijn al geregeld.

Steenuil

In 2003 werd een start gemaakt met de monitoring van de Steenuil. Drie gebieden zijn uitgekamd op het voorkomen van Steenuilen. In het monitoring gebied bij Overdinkel werden door de Vogelwerkgroep Losser 11 paartjes gevonden (hoogste dichtheid 4 terr. per 100 ha) en in een tweede telgebied bij Losser waren 7 paartjes. In 2004 werden in beide gebieden respectievelijk 12 en 8 territoria opgespoord. Bij Weerselo zijn door medewerkers van de Weidevogelvereniging Weerselo in 2003 83 broedparen opgespoord (hoogste dichtheid 4 terr. per 100 ha). In 2004 werden hier zelfs 90 broedparen geteld. Aan losse meldingen kwamen nog 15 paren binnen, zodat het totaal aantal getelde Steenuilen op 105 is uitgekomen.

Nachtzwaluw

Van deze nachtelijke soort zijn in 2002 in totaal 11 territoria opgespoord. In 2003 steeg dit aantal tot 16 territoria. Dit jaar stopte de teller bij 19 territoria, zodat kan worden vastgesteld dat de Nachtzwaluw het in Twente steeds beter doet. In de volgende gebieden werden territoria opgespoord:

vier territoria: Beuninger Achterveld, Witte Veen

twee territoria: Engbertsdijksvenen (nieuw vestigingsgebied), Aamsveen

een territorium: Vorgersveld (Delden), Punthuizen (De Lutte), Bruinehaar, Stroothuizen (Denekamp), Lutterzand (De Lutte), Buurserzand en Manderheide.

Het zwaartepunt van deze soort ligt in de gemeente Losser met 40% van alle territoria.

IJsvogel

In totaal zijn er 50 territoria van de IJsvogel gelokaliseerd.

Kuifleeuwerik

Nog maar een territorium in Rijssen. Het is het laatste bolwerk van deze soort in Twente, waar zich al jarenlang nog steeds een paar weet te handhaven.

Grote Gele Kwikstaart

Met deze beekbewoner gaat het duidelijk steeds beter in Twente. Het aantal territoria steeg tot 70. Vooral het Dinkelgebied in de gemeente Losser kent vele locaties. Hier zijn door de Vogelwerkgroep IVN-Losser tientallen nestkasten paarsgewijs onder bruggen over de Dinkel opgehangen, waar soms tot vier broedsels per seizoen worden grootgebracht.

Tapuit

Tijdens het BMP-project werd een paar binnen de datumgrenzen in het Buurserzand opgespoord. Deze soort wordt de laatste jaren steeds schaarser als broedvogel in Twente.

Paapje

Een territorium in het Haaksbergerveen en een in de Engbertsdijksvenen.

Grote Karekiet

Sporadisch laat deze soort zich in Twente horen. Dit jaar werd na een lange periode van afwezigheid een zingend mannetje in het Rutbekerveld bij Enschede gehoord.

Krekelzanger

Tijdens het BMP-onderzoek bij Denekamp werd bij de Dinkel een zingend exemplaar gehoord.

Grauwe Klauwier

Een territorium op de Vliegbasis en een op de Manderheide was dit jaar de schrale oogst.

Europese Kanarie

Europese Kanaries komen in Nederland alleen langs de oostgrens in Twente, Achterhoek en Limburg voor. Deze soort kent goede, maar ook slechte tijden. Momenteel vertoont deze soort qua aantallen een dieptepunt. Er konden dit jaar slechts zeven territoria worden vastgesteld: twee in Losser, twee in Denekamp, een bij Beuningen, Volthe en Borne.

SOVON-Districtscoördinator Twente:

Ben Hulsebos, Houtstraat 4, 7581 BH Losser

Tel. 053-4353790

e-mail: benhulsebos@home.nl